

Săgetătorul

Nr. 961 ■ 5-11 aprilie 2016 ■ Pagini culturale ale cotidianului „Argeșul”

Decăderea urbei de acum un veac

Universul piteștean a fost ocolit de marii autori ai literaturii române și nu a intrat, astfel, în galeria marilor orașe ca temă sau fundal al vreunei opere de răsnet. De la acest truism sunt, totuși, și excepții, ce ies mai rar la iveală, când răsfoim cărți uitate, scrise de nume mai puțin cunoscute. Căutarea atentă mai oferă, deci, uneori, și unele „surprize” demne de luat în seamă, cel puțin prin puterea lor evocatoare față de trecutul acestui loc. Un atare exemplu ni l-a oferit prozatoarea și poeta Sanda Movilă (1903-1970), originară chiar de pe meleaguri argeșene. Maria Ionescu, alias Sanda Movilă, soția mult mai cunoscutului autor Felix Aderca, s-a născut în apropiere de Pitești, la Cerbu. A fost o scriitoare care s-a afirmat în interbelic, fără să fi avut o mare faimă, chiar dacă despre ea au scris pagini elogioase George Călinescu, Eugen Lovinescu sau Zaharia Stancu. Piteștiul și împrejurimile sale sunt locul desfășurării acțiunii romanului *Pe văile Argeșului* (1950), scriere cu tentă autobiografică în care este pus în valoare jurnalul ținut în anul 1916 de protagonistă, domnișoara Rina, voluntară pe atunci la Crucea Roșie din Pitești. Partea secundă a romanului se desfășoară „În orașul dintre dealuri”, în clipele grele din viața urbei, petrecute pe timpul ocupației germane din Primul Război Mondial și imediat după eliberarea țării. Starea precară a orașului din aceste vremuri de restriște este descrisă în evocări vii, într-un stil realist, cu note naturaliste. Pe fondul ravagiilor și a lipsurilor pe care le-a pricinuit teatrul de război, atmosfera degradării vieții urbane este prezentată la cote paroxistice: „Acesta e Piteștiul, o parte a Piteștiului. Strada mare și câțiva stâlpi înfipti ici și colo pe străzile apropiate. Dacă mergi pe Șoseaua Viilor, spre

podul Argeșului, sau pe Frații Golești, dincolo de gară, spre Prund, dacă ocolești și urci spre Exercițiu, spre dealul cimitirului, sau dincolo de barieră, spre Găvana, e altceva. Casele au rămas îngropate în noroiul zăpezilor topite și al ploilor repezi de primăvară, pînă la brîu. (...) Vin la prînz sau seara bărbați prea tineri sau prea bătrîni ca să fi mers la război, plini de păcură, de unsoare, sau de gaz, după cum lucrează, la gară, sau la atelierul de fierărie al lui Freitag, sau la tăbăcăria lui Mircioiu, sau la fabrica de săpun a lui Simionescu. În afara banilor puțini cu care sînt plătiți, ei nu au nici lire otomane, nici franci francezi, nici bijuterii, să poată cumpăra un kilogram de zahăr, care se vinde numai pe aur. Copiii lor n-au văzut de la începutul războiului un pahar cu ceai, o bomboană, o prăjitură. Copiii lor n-au văzut nici o felie de pîine de grîu curat. Pîinea are paie și pămînt,

și cade greu în stomacul plîpînd care nu o poate mistui. Mahalalele nu sînt canalizate și tifoida și-a făcut culcuș aici.” (Pe văile Argeșului, p. 351-352).

Tabloul sordid înfățișat aici de Sanda Movilă e parte dintr-o amplă panoramă a declinului și a descompunerii morale pentru Pitești acelor ani. Criza, sărăcia, promiscuitatea în care se zbătea populația orășenească nu erau privite cu ochi buni de comandamentul german, obișnuit a pretinde orășenilor, pe lângă supunerea cuvenită, și reguli stricte de conviețuire, după rigoarea...nemțească. Dar pretențiile străine de curățenie într-o lume dominată de deznădejde și de teamă le revoltă chiar și pe notabilitățile orașului: „E și asta o față a Piteștiului, cea neplăcută, care supără comandatura germană, autoritatea românească, boierimea, îmbogățiții. Comandatura, prin

exelența sa contele Manfred von Bobsin, a dat un comunicat afișat pe toate zidurile: «Cetățenii care refuză să-și facă injecțiile vor suferi rigorile legii No. 882, art. 14 bis, care prevede amendă, închisoare sau și amendă și închisoare.» - o să moară victorioasa armată germană din pricina murdăriei și lipsei de igienă a unei părți din populație! s-a indignat domnul prefect Costaky.” Momentul imediat următor retragerii trupelor germane îi prilejuiește autoarei și alte reflecții despre starea deplorabilă în care se zbătea așezarea. După ce „lăcustele cenușii” și-au luat zborul, adică obsedantul gri al uniformelor ocupanților a dispărut din peisajul cotidian, impresiile sunt la fel de dezolante: „Vară. O lumină fierbinte de chihlimbar topit scaldă orașul ațipit. Obloanele prăvăliilor trase. Storurile caselor de pe bulevard și strada mare, trase. Hirtii albastre și jurnale îngălbenite la ferestrele

Muzica zilelor noastre

Într-o zi aniversară, o seară omagială...

Joia trecută, 31 martie. La Filarmonica “Paul Constantinescu”. Când fu acolo cântat doar Franz Joseph Haydn. Binevenit, nimerit, izbutit. Întru amintire și ca prețuire pentru ce-a creat și lumii-a lăsat, bogat, trainic, minunat...

Austriacu’ născându-se chiar în ultima zi de Mărțișor, prahovenii-au gândit și au reușit să-l comemoreze și să-l onoreze la fix. Dând glas înc-o dat’, adecvat, muzicii sale fără cusur. Peste care timpu’ n-a așternut uitare deloc. Ci a făcut-o și mai luminoasă, mândră, valoroasă...

“Papa Haydn” se “întâlne” la dânsii pe scenă cu cineva lui dăruit de la școală. Tot Papa numit (nu supranumit), însă numa’ Filip. Un timișorean, azi cellist ieșean. Serios și virtuoz. Cu mult vibrato pe instrument, de efect. De mine și alții demult remarcat pentru asta. Cu Radu Postăvaru conlucrând acum. Acesta știind să ducă totu’ la bun sfârșit, în chip iscusit. Dirijând atent, precis, exigent. N-avu-n mîna sa decât ceva corzi și cinci suflători. O orchestră mică, dar ambițioasă. La capăt de drum, cert victorioasă. Motiv ca sufletu’ celui comemorat să nu socoată nici pic că note cu har așternut-a acesta, pe portativ, în zăder. Români, oricînd, talmăcindu-l vrednic, zic eu. Impetuos, inimos, maiestuos. Cel puțin la Ploiești, așa se-ntâmplă...

Adrian SIMEANU

mahalalelor. Duhoarea lăturilor aruncate în curți și a mormanelor de gunoie neridicate înăbușă miresmele trandafirilor și mișunelelor, care și-au plecat capetele obosite de căldură și se mistuie în brazdele prăfuite. Orașul e murdar, nu numai în mahalale, dar chiar și pe bulevard

Florin CHIVOCI

(continuare în pagina 10)

Influente determinante

O versiune aparținând sculptorului asociază, însă, studiile pariziene cu remarcarea talentului său în contextul expoziției organizate la Salonul oficial din anul 1925, unde a impresionat un

Evocări

Constantin BARASCHI (1902-1966) (II)

jurii exigent prin execuția ireproșabilă a unui „Bust de fată”, Constantin Baraschi obținând o bursă de studii la Academia „Julien” din Paris, și, ulterior, la Academia „La Grande Chaumiere”, perfecționându-se, în anii 1927-1929, sub ochiul atent și competent al sculptorului francez Emile Antoine Bourdelle, de la care se va inspira în concepția arhitectonică de organizare a volumelor și de incorporare a mișcării.

Dar șlefuirea posibilităților lui artistice va fi determinată de influența exercitată de opera celebrului sculptor, pictor și gravor iugoslav Ivan Mestrovic, caracterizată prin „tensiune interioară, concizie, puritatea formei și robustețea evidentă a volumelor”. În ambianța atât de favorizantă pentru artist, lucrările sale

de artă plastică vor fi prezentate în cadrul oficial al unor expoziții reprezentative organizate, în special, de către „Tinerimea artistică”, ori de „Grupul nostru”, prima expoziție personală fiind vernisată în anul 1928. Operele expuse vor impresiona prin tendința artistului de a reda cât mai corect anatomia umană, sculptura decorativă abordând „un larg registru tematic într-o viziune realistă, ce manifesta predilecție pentru finisarea suprafețelor”.

Considerat, de către „specialiști” în artă, „un executant îndemnatic”, Constantin Baraschi va declanșa „o simpatie bruscă și puternică” pentru sculptură și, implicit, „o avalanșă de comenzi” pe care le va onora cu evidentă pasiune și talent. Busturile unor personalități ale spiritualității românești:

Petre Antonescu, George Calboreanu, Ion Luca Caragiale, Vasile Conta, Mircea Damian, Dr. Danielopolu, Mihai Eminescu, George Georgescu, Nicolae Hortolomei, Titu Maiorescu, Alexandru Mușatescu, Dimitrie Nanu, Constantin Nottara, Camil Ressu, Mihail Sadoveanu, Alexandru D. Xenopol și alții, dar și bustul „Copila mea”, inspirat de propria fiică, reprezintă modele de compoziții sculpturale. Gama operelor de excepție include, printre altele: Monumentul eroilor de la Predeal, altoreliefurile pentru Arcul de Triumf din București, basoreliefurile de la fațada Institutului de botanică din București.

Analizând „metoda de execuție” a artistului, acad. George Oprescu observa că acesta „merge de la o tehnică tinzând la redarea cât mai delicată, mai catifelată a suprafețelor, concurând cu porțelanul până la un procedeu aspru, aproape brutal”. Concepția sa sculpturală va fi receptată favorabil de către publicul avizat, palmaresul internațional al

sculptorului român înregistrând prestigioase distincții în „confruntările” directe cu artiști străini consacrați: marele premiu de onoare al Expoziției internaționale de la Barcelona din anul 1929, pentru lucrarea în bronz „Cap de fată”, o medalie de aur la Expoziția internațională de la Paris din 1937, precum și o medalie de argint la Milano. Aprecierea operei sculpturale a lui Constantin Baraschi va avea o confirmare certă din partea artiștilor plastici, prin alegerea ca președinte al Asociației sculptorilor români. O prodigioasă activitate expozițională desfășurată între anii 1931-1936 va conferi operei sale o faimă binemeritată în România, cât și în străinătate. Opera sculptorului român va fi confirmată prin atribuirea Premiului Academiei Române pentru sculptură în 1938, a Medaliei de argint pentru lucrarea „Sf. Gheorghe”, în 1940, precum și prin decernarea titlului de „Maestru emerit al artei” în 1951.

Grigore CONSTANTINESCU

Poveste pentru Ștefania

A fost odată, mai este și acum, un bătrân, bătrân, bătrân, nu atât de ani, un bătrân, bătrân, bătrân nu atât de ani cât de vremuri, căruia nu-i mai plăcea nimic. Oricât se străduia cerul să fie albastru curat, el strămba din nas: „Și astăzi este tot gri!” Degeaba cânta îndrăgostit mierloiu de pe creanga înflorită a cireșului din curte, bărbatul mormăia: „Cânti fals!” Se zbenguia luna printre nori de argint: „Pentru mine ești doar o piatră rece care se plimbă fără rost prin universul nostru plictisit”.

Într-o zi, bărbatul a poposit - din întâmplare?! - pe malul unui lac. Se anunța apusul unei zile frumoase dintr-un sfârșit de vară. Pentru el cerul amețitor de limpede - nicio mângăleală de nor pe albastrul lui - era tot gri, soarele care se ducea la culcare, plictisitor, cântecul păsărilor - chiar enervant!

În mijlocul lacului se rătăcise un nufăr alb. Un singur nufăr alb cu petalele strâne. Bărbatul era iritat. De ce numai un nufăr?! Ce, este lacul lui?! Dacă aș putea să ajung până la el i-aș smulge una câte una petale arogante!

Din apă susură o voce:
- Omule, spune-mi o dorință!

Privind mai bine luciul lacului, bărbatul a văzut capul unui pește. Neîncrezător în basme, totuși a încercat.

- Adu-mi nufărul din mijlocul lacului!

La un semn al peștelui, nufărul a pornit spre mal. Bărbatul a încercat să-și mascheze mirarea. „Basme!” și-a spus în barbă. Ajuns în fața lui, nufărul și-a deschis petalele. În mijlocul florii era o fată. Sau o zână?! a șoptit gândul tainic din mintea bărbatului. Fata i-a întins mâna ei albă și a spus simplu:

- Bună! Eu sunt Ștefania!

Și a zâmbit. Atunci în sufletul bărbatului s-au rupt stăvilarele nemulțumirii. Și totul în jurul lui s-a schimbat. Cerul a devenit o catifea albastră. Cântecele păsărilor, un menuet. Luna care se năstă, o monedă strălucitoare de argint.

- Mai ai și altă dorință?! I-a întrebat fata.

Bărbatul a privit-o în ochi. A văzut în adâncul lor un cârd de cocori zburând spre Paradis. Și după atâția ani morocănoși bărbatul a zâmbit.

- Îți mulțumesc, Ștefania!

Radu NICOLAE

Viața bate Poezia

„Paznici la litere”

O carte necitită e ca un copil născut mort sau ca unul care, părăsit în lume fără vreo scăpare, se stinge încet, încet, îngălbenindu-se sub timp, neajungând vreodată la vârsta în care să poată vorbi tăcând...

Gândind astfel, i-am avut întotdeauna la suflet pe cei care m-au ajutat să-mi re trăiesc deplin viața în cărți, vânzându-mi-le: lucrătorii din librării sau de la standurile deschise în diverse locuri din oraș. Pe doi dintre aceștia i-am admirat și-i admir, demult și neîncetat, fără să le-o spun sau să le stârnesc vreo bănuială cu un gest aparte. I-am păstrat și-i păstrez în centrul sufletului meu, ca-ntr-un decal al locului în care-și muncesc viața: centrul Piteștiului.

Iarna, când viscoleşte și geruiește amar, pe culoarul dintre două magazine, sub cer liber, în care-și practică vocația, toamna, când ploaia-i bate apăsător și agasant de rece, vara,

când arșița le arde fețele, primăvara, când petalele luate de vânt dintr-un arbust din apropiere le înfloresc privirile, se-ncălzesc, se răcoresc sau se bucură alături de Eminescu, Caragiale, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu... Și astfel, de când îi știu, Marius Iulian Stan și Adrian Ispășescu, din tineri cu o profesie nobilă, vânzătorii de carte, pe care-i admir cum se mărginesc, tot anul, cu literatura română, își practică meseria ca pe o condiție indispensabilă vieții. Îi admir tacit și-i caut de fiecare dată cu privirea, îndestulându-mi astfel dorința de a le fi părtași la suportarea - ascetică aproape - excesele anotimpurilor. Trecând prin fața rafturilor și meselor pe care le rânduiesc zilnic cu o grijă părintească, simt cum, ca-ntr-un miraj, cărțile mă apropie de ei. Pentru

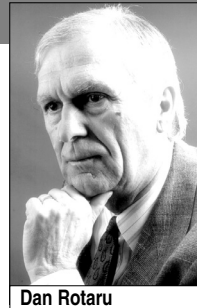
ei, în fiecare dimineață, soarele răsare din copertele unei cărți, iar seara își lasă de fiecare dată umbrele pe rafturile rămase goale. În teritoriul în care ei parcă nu vând cărți, ci oficiază gândiri și imagini, cugetul și sufletul zburdă, în voie, eliberate de strânsoarea copertilor. Viața lor e o nobilă pază la litere. Tipărite, adunate frumos pe-o carte, dintr-un instinct al marilor treceri, cum este și a mea...

Fără orgoliul de a se considera unici cu nemirea semănătorilor de frumusețe, fără decepțiile ce decurg din indiferența trecătorilor, ei cred în continuare, indiferent de anotimpuri, că atâta vreme cât lumea va mai putea plânge și de bucurie, nu vor fi singuri, iar cartea nu va fi un nefericit paradox al timpului în care a fost scrisă... Pentru că doar în cărți, cerul începe, cel mai aproape, imediat, dincolo de pleoape... Iar cei care fac asta posibil, cu o noblețe care impune cu prisosință respectul nostru, paznicii la litere,

cum le spun eu, vor fi, cred, ultimii care, dacă nu vom ieși din a m o r ț e a l a istorică și nocivă ce ne-a cuprins, vor rămâne să mai țină-n picioare șandramaua lumii...

Iar noi, naivii, inconștienți incurabili cândva, ne vom trezi atunci întrebându-ne, dar nu lucizi și până la capăt: Cum este posibil? Și atunci, singurul răspuns legitim ar sta tot zicerea lui Cioran: „Ratarea nu apare decât pe ruina unor mari ambiții și aspirații.” Cum o interpretăm, e chestiune de destin și de oportunitate... Sau de acea credință înăscută - tot mai rar întâlnită, din păcate, în ultimul timp - în Soarta Cuvântului...

Dan ROTARU

Dan Rotaru

Agenda culturală

O după-amiază literară

Măine, 6 aprilie, ora 17, Mihai Ghițescu, Mona Vâlceanu, Aurelia Corbeanu, Steluța Istrățescu și Ilzi Sora, membrii fondatori ai Cenaculului „Liviu Rebreanu”, vă invită la o după-amiază literară, care va avea loc la Biblioteca Județeană „Dinicu Goleșcu”.

Vă așteptăm cu bucurie să ne onorați cu prezența dumneavoastră.

Andreea Butnaru

Filarmonica

Pagini muzicale

În această săptămână, Filarmonica Pitești organizează un concert simfonic cu pagini muzicale scrise de Piotr Ilici Ceikovski (Concertul pentru pian nr. 2 în Sol major, op. 44) și Alexander Borodin (Simfonia nr. 2 în si minor). Solista serii este pianista Andreea Butnaru (a concertat pe scene din România, Germania, Belgia, Ucraina, Italia, Japonia, având apariții la posturile de radio și televiziune).

Solourile lui Ceikovski sunt cântate, la vioară, de Mădălin Sandu, concertmaestrul Filarmonicii Pitești, respectiv, la violoncel, de Paul Oneci.

Concertul are loc joi, de la ora 19, la Casa de Cultură a Sindicatelor Pitești.

M. NEAGOE

Scriitori, publiciști și folcloriști ai Argeșului

Pro memoria

Adriana RUJAN

(n. 1 aprilie 1944, Valea Mare Pravăț, județul Argeș)

Conferențiar universitar doctor, responsabilă Catedrei de limba și literatura română a Facultății de Litere, Universitatea din Pitești, folclorist, etnograf, președinta Asociației folcloriștilor argeșeni „C. Rădulescu-Codin”, director de proiect pentru DLRP („Dicționarul limbii române folclorice”), referent științific Editura Tiparg.

Colaborări, eseuri, studii: revistele „Argeș”, „Revista de etnografie și folclor”, „Lengua e Letteratura III”, „Buletin științific”(Seria „Filologie”). A susținut un lectorat de cultură și civilizație românească în Polonia (la Cracovia).

Lucrări reprezentative: „Ghicitoarea în folclorul românesc”, Pitești, E.U.P., 1998; studiu-prefată, antologia „Colinde și obiceiuri de iarnă din Argeș-Muscel”, Editura Paralela 45, Pitești, 1998; prefata, lucrarea „Ritualurile agrare la români”, de Gh. Vrabie; „Limba română - Pentru studenții străini din anul pregătitor”, Pitești, 1981; coeditările „Colinde și obiceiuri de iarnă din Argeș-Muscel”, ediția II revizuită, antologie coordonată în colaborare, Editura Paralela 45 și Editura Alean, Pitești, 2011, „Ghicitoarea în folclorul românesc”, Editura Alean și Editura Tiparg, Pitești, 2011.

Premii: Premiul Centrului Județean Argeș al Creației Populare pentru întreaga sa activitate în domeniul culturii tradiționale (2001).

Gabriela ADAMEȘTEANU

(n. 2 aprilie 1942, Târgu Ocna, județul Bacău)

Stabilită temporar în Argeș.

Prozatoare, publicistă, traducătoare; redactor, Editura Enciclopedică, Editura Cartea Românească; redactor, „Bucureștii cultural”; redactor-șef, revista „22”; eseist, publicistă.

Debut publicistic: „Luceafărul” (1961); debut editorial: „Drumul egal al fiecărei zile”, roman, București, 1975 (ediția a cincea, Editura Polirom, București, 2008).

Alte volume reprezentative: „Vară - primăvară”, proză, București, 1989; „Dimineața pierdută”, roman, Editura Cartea Românească, București, 1984, Editura Polirom, Iași, 2004, 2008, 2011; „Dăruiește-ți o zi de vacanță”, proză, București, 1979; „Vara - primăvară”, „Întâlnirea”, proză, Iași, 2003 (ediția a doua, Editura Polirom, Iași, 2007; „Obsesia politicii”, interviuri, 1995; „Cele două Români”, publicistică, Editura

Institutul European, București, 2000; „Provizorat”, roman, Editura Polirom, Iași, 2010, ediția a doua, 2011; „Una manha perdida”, în traducerea lui Corneliu Popa, Editura Dom Quixote, Lisabona, 2012; „Anii romantici”, Editura Polirom, Iași, 2014.

În 2008, apare colecția „Opere”, la Editura Polirom, Iași, în care sunt incluse volumele autoarei. Scrierile sale au fost traduse în Franța, Spania, Statele Unite, Italia, Ungaria, Germania, Bulgaria ș.a.

Traduceri: Guy de Maupassant, „Pierre și Jean”, în colaborare cu Viorica Oancea, București, 1978; Hector Bianciotti, „Fără îndurarea lui Iisus”, București, 2003.

Premii: Premiul pentru Proza al Uniunii Scriitorilor, pentru romanul „Dimineața pierdută”; Premiul Academiei Române, pentru volumul de debut; Premiul pentru Proză al revistei „Observator cultural”, pentru romanul „Provizorat” (2010).

Alexandru Șerban BUCESCU

(n. 4 aprilie 1951, Baia Mare, Maramureș)

Stabilit în Argeș.

Absolvent al Școlii de pictură bisericească, Patriarhia B.O.R., al Școlii de antrenori, al Facultății de Drept și Administrație Publică, operator chimist, tehnician, prim-grefier; senior editor, „Societatea literară”.

Colaborează cu articole, recenzii, editoriale, interviuri, creație literară la „Argeșul”, „Săgetătorul”, „Cafeneaua literară”, „Societatea argeșeană”, „Societatea literară”, „Curierul artelor”, „Pentru patrie”.

Volume reprezentative: „Cazul Murasame”, roman, Editura Carminis, Pitești, 1996; „Rocada morții”, roman, Editura Argeș-Press, Pitești, 2000; „Golgota iubirii”, Editura Juventus Press, Pitești, 2012; „Bric-à-brac”, Editura Argeș Press, Pitești, 2013; „În lumea lor”, Editura Argeș Press, Pitești, 2013; „Revendicarea androgenului”, Editura Argeș Press, Pitești, 2014.

Premii: Premiul Uniunii Scriitorilor pentru poezie (1986); Premiul I, concursul de povestiri polițiste organizat de revista „Pentru patrie”, serie nouă, Ministerul de Interne.

Valeriu DUMITRU

(n. 8 aprilie 1953, comuna Mihăești, județul Argeș)

Profesor universitar doctor, Catedra psiho-socio-pedagogie, Universitatea din Pitești, preot, membru în C.N. FICE din România, publicist.

Publică articole și studii în reviste de specialitate; participă la sesiuni de comunicări științifice organizate de Biblioteca Națională din București, 1990-2000.

Andrei POPESCU /

Andrei POPESCU-DRUMURI

(n. 12 aprilie 1948, satul Retevoiești, comuna Pietroșani, județul Argeș)

Profesor universitar, doctor în drept, editor, publicist, prozator, studii postuniversitare, Universitatea din Geneva; cercetător științific, Facultatea de Drept din București și Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul muncii și protecției sociale; secretar de Stat în Ministerul Integrării Europene; judecător la Tribunalul Uniunii Europene (din 2010).

Membru, Asociația Internațională a Specialiștilor în Drept, Geneva, Consiliul Științific al Colegiului Europei, Belgia; membru fondator, „Revista română de Drept al Muncii” (2002), „Revista română de Drept Comunitar” (2003).

Preocupări literare: din 1968, publică proză în revistele „Luceafărul”, „Viața studentească”, „Amfiteatru”.

Volume reprezentative: „Muguri de foc”, proză, Editura Albatros, București, 1972; „Introducere în dreptul internațional al muncii” (curs), Tipografia Universității București, 1982; „Povestiri de dragoste”, 1989; „Securitatea socială a lucrătorilor migranți în cadrul Uniunii Europene - teste adnotate”, Editura Lumina Lex, București, 2005; „Organizații europene și euroatlantice” (în colaborare), Editura Economică, București, 2007; „Dreptul internațional și european al muncii”, ediția I, Editura C. H. Beck, București, 2006, ediția II, idem, 2008.

Coordonator: „Tratate esențiale ale Consiliului Europei”, Editura Consiliului Europei, București, 2002; „Dreptul mai presus de toate”, Editura Junimea, Iași, 2008.

Liliana ARON ENE

(n. 14 aprilie 1969, Sebiș, Arad)

Se stabilește în Argeș din 1974.

Lector universitar doctor, publicistă, metrolog, profesor de religie, gimnaziu, coorganizator proiecte naționale („SIPOT”); voluntar, organizația „Salvați copiii”.

Lucrări reprezentative: „Calendarul creștin ortodox cu icoane pentru anul 2004” (coautor); „Îndrumătorul catehetic creștin ortodox” (coautor), volumele I-IV, Pitești, 2005; „La

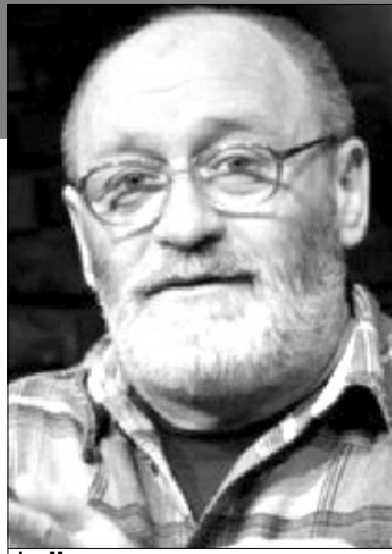
O lecție despre... exemplul altora

Cunoscutul poet echinoxist Ion Mureșan ne-a oferit în ziua de 29 martie 2016, la Centrul Cultural Pitești, un regal poetic. A dovedit tuturor că este, așa cum se spune în lumea literară actuală, un scriitor sensibil, mare căutător al formelor poetice fidele propriei gândiri, un suflet efervescent și altruist pentru care *aproapele* este întotdeauna la fel de important ca și el însuși. Dacă Dostoievski era convins că *frumusețea va salva lumea*, Ion Mureșan crede că *poezia va face acest lucru* – îi contrazice pe cei care spun că în prezent se scrie prea mult, dimpotrivă, *se scrie prea puțin*, afirmă el, *în raport cu nevoia de însănătoșire și de purificare a societății în care trăim*. Fiecare poet participă cu forțele sale la această

tămăduire necesară, cât și cum (se) poate, împreună făcând însă *forța vindictivă* mai puternică. Este nevoie de toți și este loc pentru toți. *Citești mai mult – trăiești mai mult*, de aceea *orice autor este o geografie care merită vizitată*.

Ion Mureșan este un autor care n-a agreat deloc aventura cantitativă a scrisului – el a publicat până în prezent numai trei volume de poezie, lucru care nu l-a împiedicat să primească – pe drept merit – Premiul Național de Poezie Mihai Eminescu pentru Opera Omnia, în anul 2013. Completând fericit genul liric cu eseistica, răspândit în antologii și interviuri, în traduceri și recitaluri poetice, Ion Mureșan este o prezență vie în spațiul literar românesc și totodată o prezență spectaculară.

Prima parte a evenimentului s-a desfășurat sub forma unei întâlniri interactive, invitatul a primit întrebări din public, cucerind prin savoarea răspunsurilor, prin sinceritatea implicării și prin umorul de bună calitate (totdeauna inserând în el un sâmbure de adevăr și de învățătură). Temele dezbătute au fost diverse: ce este poezia; care sunt valențele ei active; dacă ea are un efect (terapeutic) mai bun asupra maladiilor interioare sau mai degrabă asupra celor exterioare; dacă este bine (sau nu) ca poezia să se miște între niște granițe (auto)impuse: care țin de limitările moral-religioase sau etic-laice, care țin de inserția biografismului și a întâmplării mărunte sau de limitele de (trans)scriere a ei în limbaj. De interes pentru publicul din sală, îndeosebi pentru scriitorii urbei, mulți dintre ei prezenți la eveniment, a fost relația lui Ion Mureșan cu poetul/atemporal Mihai Eminescu, precum și atitudinea sa față de critica literară, viziunea asupra rolului scrierilor critice în formarea și formularea unui punct de vedere corect asupra cărților, puterea de orientare și de prelungire a vieții unei cărți prin intermediul criticului specializat etc. Dincolo de dialogul purtat cu cei prezenți, recitalul poetic în sine a fost un argument al propriilor teorii și al propriilor trăiri într-un/peu esențializarea lor artistică. În lectura autorului, poezia a (re)devenit magică, limbajul și-a

Ion Mureșan

recăpătat puterile misterioase, acele tainice puteri de a ne face să simțim prin cuvinte o lume neștiută, plină de strălucire, o lume de care toți avem nevoie.

O surpriză plăcută și totodată un exemplu de inspirație, probitate și mobilitate profesională, mai ales, a oferit celor prezenți și editorul lui Ion Mureșan, Gavril Tărmure, directorul Editurii Charmides din Bistrița-Năsăud. În câteva cuvinte acesta a prezentat unele aspecte relevante din activitatea sa de promovare artistică și a creionat implicit un tablou cultural al orașului în care trăiește – descrieri menite să provoace admirația ascultătorilor, dar și regretul că Piteștiul este departe de asemenea performanțe și de efervescențe culturale similare.

Așadar, o rodnică prietenie a celor doi și multe proiecte comune/reușite, cu vizibilitate în plan național și cu ecouri în spațiul internațional – și o lecție despre *exemplul altora!*

Magda GRIGORE

Colocviile Argeșului

Adevăr și mit despre stres

Colocviile Argeșului au dezbătut, prin cei prezenți, marți, 22 martie, la CJCPC, o problemă contemporană majoră, cu implicații și motivații complexe, care afectează se pare tot mai mult sănătatea omului modern: stresul. Definit în ansamblu ca o *sindrom de neadaptare*, stresul acoperă o paletă largă de nuanțe și stări care țin de încordarea nervoasă, de tensiunea psihică, de solicitarea prea mare a organismului și de constrângerile fără soluții. Specialiștii spun că agenții lui cauzali sunt multipli: biologici, psihici, fizici și chimici, iar urmările se pot observa în disconfortul temporar sau în efectele pe termen lung.

Prima parte a dialogului a pus însă sub semnul întrebării chiar existența acestuia, dată fiind ideea unor sceptici care spun că este mai degrabă un *diagnostic inventat* de medicina ultimului secol, menit să suplinească o zonă a științei rămasă fără răspunsuri. Ideea are și adepți și contestatari, cert este că sunt atât argumente credibile, cât și contraargumente pe măsură. Nu se știe precis dacă societatea a evoluat în așa fel, tensionată, încât stresul a devenit o maladie reală a vremurilor mai noi; dacă este o carentă a omului modern, generată de înstrăinarea/alienarea resimțită mai ales de cei care nu țin pasul cu succesiunea rapidă a schimbărilor sau dacă medicina ultimului secol și industria farmaceutică tot mai agresivă au avut într-adevăr nevoie de el (doar) pentru profit. Literatura de specialitate se îmbogățește și ea în paralel cu studiile de care beneficiază stresul, de cercetarea și de previziunile, nu foarte bune, care spun că nu peste mult timp, în 2020, depresia și stresul vor fi a doua cauză de deces pe glob, după bolile cardiovasculare. Singura care (ne) încurajează totuși este teologia, care în mai multe scrieri inspirate (una, de exemplu, fiind *Stresul cum se naște și cum se vindecă*, semnată de Arhimandritul Simeon Kraiopoulos, Editura Bizantină, București, 2014) concluzionează că *cei alți nu ne pot face rău dacă noi nu ne lășăm sinele să fie rănit de aceștia. Trebuie să ne încredințăm lui Hristos*, scrie Simeon Kraiopoulos, *asa cum un copil se încredințează tatălui său și atunci tot stresul dispare*. Înlocuind atitudinea greșită față de Dumnezeu cu o viață smerită și dăruită credinței nu deslușim doar etiopatogenia stresului, dar îl putem înțelege și domina pe traseul nostru ontologic. Când omul va fi capabil să înțeleagă faptul că reperele lui imediate (cele care țin de individualitatea biologică, socială, istorică) nu sunt esențiale, când va fi dispus la înțelegerea profundă a lucrurilor, a menirii lui, în special, și a creației, în general, stresul nu va mai fi o amprentă negativă care produce tensiune existentială. Cel mai important lucru, atât pentru omul religios, cât și pentru cel laic, este acela de a se educa în așa fel încât să perceapă stresul ca pe o provocare psihologică proprie firii umane și firească ontologiei, manifestă prin conflictele personale și sociale normale, care nu și-au găsit o soluție pe moment. Stresul nu este o boală, este o reacție a interacțiunii dintre individualitatea biologică/unică și experiența de viață, la care se pot adăuga, agravant, factorii de mediu.

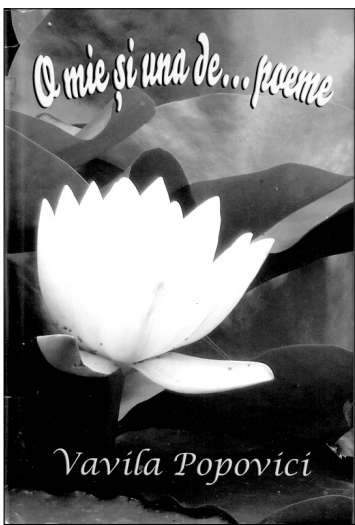
Tema colocviilor a incitat prin complexitate și prin vastitatea ei. Alte părți ale discuției s-au referit la relația dintre stres și singurătate/furie/violență/sinucidere; la factorii interni legați de experiența negativă a stresului: energia organismului, forma fizică, bunăstarea emoțională, echilibrul nutrițional; la factorii externi, cauzali: job, familie, frustrări, obstacole, așteptări; dar și la cărți sau personaje simbolice (Orwell, *O gură de aer* etc). Ține cu siguranță de mit ideea că munca intensă stresează, că banii te ajută să eviți stresul, că există o schemă sigură de tratament, care te vindecă de el, sau că altcineva decât tu însuși te poate elibera de tensiunea lui. Însă ține de realitate și adevărul faptul că este un concept supralicitat, că există factori stresanți (modul alert de viață, crizele de tot felul, alimentația, tehnologia etc), că poate fi pentru mulți dintre noi, ocazional, un dușman silențios sau agresiv, că rezistența psihică a omului contemporan se diminuează. Prin urmare, psihoprofilaxia și managementul stresului trebuie să vă preocupe în mod serios, individual, iar primul pas pe care îl putem face, în scopul controlului, este să ne gândim viața, nu doar să o trăim!

Mircea STĂNESCU

O carte monumentală

Din nou, de peste ocean, draga noastră colaboratoare, poeta Vavila Popovici, ne face surpriza să ne trimită o carte monumentală, în paginile căreia a tipărit „O mie și una de... poeme”. În peste 720 de pagini, poezia valsează cu grație în pași de menuet. Ne place mult sărguinața cu care se dedică, asemenea Șeherezadei, delicatei îndeletniciri a lucrului cu metafora. O felicităm din inimă și-i urăm să fie mereu în grațiile muzelor Poeziei.

„S”

Vavila Popovici

început de drum”, „Calea spre Biserică”, „Hristos în viața noastră”, „Suflete curate”, „Istorie și cultură teologică”, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2008; publicații în volumul colectiv „Din bătrâni se povestește...” (edițiile din 2006, 2007, 2009, 2011); „Comuniunea în creația populară românească. Implicații morale”, Editura Tiparg, Pitești, 2011; „Conceptul ortodox de comuniune”, Editura Tiparg, Pitești, 2011.

In memoriam

George AMAN

(n. 4 aprilie 1908, Valea Danului, județul Argeș - d. 15 ianuarie 2002, Pitești, județul Argeș)

Conferențiar universitar doctor în Filosofie și Litere, Institutul de Învățământ Superior din Pitești; publicist, profesor de română și latină.

Colaborări cu studii și articole: „Revista generală a învățământului”, „Buletinul oficial al Ministerului Învățământului”, „Tribuna școlii argeșene” etc.

Lucrări reprezentative: „Evoluția sistemelor școlare. Spre un sistem școlar științific și democratic. Critica sistemelor școlare contemporane”, Editura Cartea Românească, București, 1935; „Monografia ca modalitate de studiu și de prezentare integrală și științifică a individualității elevilor”, idem, 1935; „Tehnică științifică a învățământului secundar educativ” (teza de doctorat), Editura Seminarului Universitar, București, 1938 ș.a.

Distincții: „Profesor fruntaș”, titlu oferit de Ministerul Învățământului (1956); „Profesor emerit” (1965).

Alexandru VELESCU

(n. 6 aprilie 1861, Vălsănești-Mușătești, județul Argeș - d. 21 noiembrie 1944, Vălsănești-Mușătești, județul Argeș)

Învățător; fondator, editor, publicația „Gazeta țăranilor”; publicist, senator de Argeș; reprezentant al țăranimii argeșene.

Publicația „Gazeta țăranilor”, redactată și tipărită inițial la Mușătești, în tipografia sa, editează: revista enciclopedică, „Școala poporului” și suplimentele „Hazul satelor”, „Prietenul colibei” și „Povestiri alese”. Fondator, în colaborare cu C. Dobrescu-Argeș, cooperative sătești, bănci populare; fondator (1902), director, Banca Mușătești; fondator (1908), Cooperativa „Masa de piatră”.

Gheorghe VRABIE

(n. 8 aprilie 1908, Voinești, județul Vaslui - d. 19 iulie 1991, București)

Profesor secundar; doctor, Universitatea din Berlin; profesor universitar, Institutul Pedagogic de 3 ani din Pitești; folclorist, critic, istoric literar, publicist; președinte, Societatea folcloriștilor argeșeni.

Colaborări: „Argeș”, „Ramuri”, „Cercetări folclorice”, „Folclor literar”, „Revista de istorie și teorie literară”, „Studii de literatură universală”, „Studii de istorie literară și folclor”.

Lucrări reprezentative: „Mesianism ardelean”, București, 1937; „Bărladul cultural”, București, 1938; „Gândirismul. Istoric, doctrină, realizări”, Editura Cugătearea-Georgescu Delafraș, București, 1940; „Emil Gârleanu”, Craiova, 1941; „Folclorul. Obiect. Principii. Metodă”, Editura Academiei Române, București, 1947; „Balada populară română”, Editura Academiei, București, 1966; „Folcloristica română. Evoluție, curente, metode”, EPL, București, 1968; „Folcloristica”, București, EPL, 1975; „Structura poetică a basmului”, Editura Academiei Române, București, 1975; „Gruia lui Novac. Repovestire în proză”, București, Editura Ion Creangă, 1977; „Retorica folclorului. Poezia”, Editura Eminescu, București, 1978; „Eposul popular românesc. Teme, motive, structuri poetice”, Editura Albatros, București, 1983; „Poetica «Mioriței»”, Editura Academiei Române, București, 1984; „Proza populară românească”, Editura Albatros, București, 1986; „Din estetica poeziei populare române. Analize stilistice și literare”, idem, 1990; „De civitate rustica. Studii și cercetări de etnologie și literatură populară”, Editura Grai și Suflet – Cultura Națională, București, 1999; „Introducere în etnografie. Obiect, principii, metode, prefață de Nicolae Constantinescu”, Editura Arefeană, București, 2001; „Ritualurile agrare la români”, Editura Paralela 45, Pitești, 2002.

Culegeri de folclor: „Basmul cu Soarele și fata de împărat. Povești, snoave și legende argeșene”,

NOTĂ: Menționarea lucrărilor reprezentative în vederea constituirii prezentei rubrici se bazează pe importanța lor, în viziunea autoarei. Dacă există persoane care doresc să completeze fișele de autor publicate, rog respectuos să prezinte respectivele date redacției ziarului „Argeșul”!

București, 1974; „Folclor românesc. Studii și texte”, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1947.

Premii: Premiul Herder (1987).

Virgiliu ENE

(n. 8 aprilie 1929, Pitești, județul Argeș - d. 18 iunie 1997, București)

Critic, istoric literar, editor, publicist; doctor, Filologie; redactor, șef de secție, Editura Tineretului; șef de redacție, Editura Albatros; lector, Centrala Editorială, București.

Colaborări, articole: „Contemporanul”, „Cronica”, „Gazeta literară”, „Jașul literar”, „Limbă și literatură”, „Luceafărul”, „Manuscriptum”, „Revista de istorie și teorie literară”, „România literară”, „Viața românească” etc.

Debutul editorial: „Poezii și articole, o ediție din scrierile lui Cezar Bolliac”, 1955.

Monografii: „N.D. Cocea”, București, 1966, 1979; „George Topârceanu”, București, 1969; „Anton Bacalbașa”, București, 1975; „Alexandru Vlahuță”, București, 1976. Alte lucrări: „Folcloriști români”, Timișoara, 1977; „Unirea Principatelor Române oglindită în literatură”, Iași, 1979; „Scriitori satirici români”, Iași, 1982; „Armăsarul negru”, București, 1984; „Romantici de odinioară”, București, 1985; „Un băiat vesel”, schițe, nuvele, povestiri, București, 1989.

Ediții: Cezar Bolliac, „Poezii și articole”, București, 1955; Emil Gârleanu, „Pagini alese”, București, 1956; „Cronicari munteni”, București, 1965; Anton Bacalbașa, „Scrieri alese”, I-II, introducerea editorului, București, 1965; G. Topârceanu, „Versuri și proză”, București, 1968; N.D. Cocea, „Scrieri”, I-II, introducerea editorului, București, 1969-1970, și „Scrieri alese”, introducerea editorului, București, 1982; Mihai Eminescu, „Literatură populară”, Galați, 1993; Anton Pann, „Povestea vorbei”, Galați, 1993.

Antologii: „Studii eminesciene” (în colaborare cu Ion Nistor), București, 1971; „Satira în literatura română” (Studii și antologie), Editura Albatros, București, 1973.

Margareta ONOFREI

Medalion

Profetul

De curând am primit din Zagreb, Croația (unde trăiește de câțiva ani), două proze scurte trimise de poetul și prozatorul **Adrian Oproiu**, fost membru al *Atelierului Literar*Școala de Poezie*, pe care le-am înființat și condus la Curtea de Argeș (în cadrul unei conlucrări: 2008-2012, între Fundația Academia Internațională Orient-Occident și Casa de Cultură George Topîrceanu). Repet ceea ce am spus și cu prilejul apariției primului volum de versuri (*Căpcaunul ierbivor*, 2012) al fostului membru al atelierului: **Adrian Oproiu** este pomul fermecat al acelei grădini literare; merele de aur urmează a fi culese.

Cu toate că acum a devenit un autor bilingv, văd în lucrările lui în limba română un deosebit rafinament, cumpănită fiind, ca totdeauna, tensiunea în care se petrece eliberarea eului dintr-o realitate mizeră pentru a putea pluti în fantast, într-o lume din nemărginirile gândului. Fără prea multe vorbe, propun *Săgetătorului* (unde autorul a și debutat cu ani în urmă) publicarea celor câteva pagini primite de la **Adrian Oproiu**.

Dumitru M. ION

Nimic mai neplăcut în viață decât să aștepti în stația de tramvai, pe timpul celor mai călduroase zile de vară, într-un oraș mare și prăfuit. Asfaltul înnegrește chipurile de supărare, blana mașinilor năpârlește și lasă pe jos mici fărâme de rugină. Pe o astfel de vreme cineva trebuie tot timpul să care ceva ce pare să-i depășească puterile - iar efectul acesta e multiplicat de toate clădirile din jur, de la blocurile înalte, urât spoite cu vopsea, până la chioșcurile de ziare, care devin parcă și mai grele și nu mai suportă verticalitatea. Un cărucior cu un televizor stricat, o ladă cu mere de vânzare, o butelie sau două bidoane de apă de cinci litri, o lustră, cobalt și verde pal, o plasă de rafie plină cu borcane lovindu-se între ele, toate aceste lucruri fac din oameni niște ființe mohorâte pe a căror carapace trebuie să se sprijine lumea, cu tot tragicul ei de prisos.

Este în jur de ora 12 acum, soarele stă fâlos pe cer ca un adevărat stăpân, iar în stația de tramvai Luminilor, venind dinspre est, apare silueta unui biciclist, moale și tremurătoare așa cum vedem în filme un cowboy de la departare. Sunt săptămâni de când vine aici, la aceeași oră, mai precis ca un ceas, călare pe calul său de fier. Pe roata din spate a minunatei sale biciclete are prinsă o antenă de mașină, lungă și subțire, iar în vârful ei stă înfipt un măr roșu care se leagănă stanga-dreapta la umerii lui ca un îngeraș mic și zgolbiu. Iar dacă mărul este ignorat, fie din lipsă de atenție, fie pentru că percepțiile oamenilor se înnoaie și ele pe o astfel de vreme, atunci când biciclistul se va mai apropia cu câțiva metri de stație, se va vedea limpede de către orice cunoscător al doilea semn distinctiv al obișnuitei sale apariții: este o tigare mare de teflon prinsă la mijlocul ghidonului astfel încât mânerul se ridică perpendicular din mijlocul coarnelor, iar partea rotundă e întoarsă cu fața asemeni unui far, împrăștiind ici și colo scântei de lumină, ceea ce atrage uneori claxoanele furibunde ale șoferilor. Sigur, în peisaj mai sunt și niște simpli trecători pe care orașul i-a suflat întâmplător în acest loc, i-a învârtit, i-a obosit, iar acum vrea să-i trimită mai departe. Când biciclistul se mai apropie cu câțiva metri de stația de tramvai îi vom observa mai bine pe acești figuranți căzuți aici din întâmplare, de exemplu pe

fata asta subțirică și blondă care se pregătește să fie cântăreață de muzică pop, cu rujul ei strident și picioarele subțiri ca așchia, sau domnul cu servietă business, cam prost îmbrăcat și cu două pete mari de transpirație sub mânele unei cămăși albastre. Ei se separă totuși destul de repede de cei care vor rămâne aici pentru mai mult timp, deoarece urcă în primul tramvai și dispar pentru totdeauna în lumea lor.

Cartierul în care ne aflăm este unul mărghinăș și pare a fi plin doar cu pensionari care își târăsc alene trupurile pe distanțe cât mai scurte, de parcă ar ieși dintr-un mormânt spre a merge în altul. Nu sunt multe firme, nici multe prăvălii. Doar farmaciile par să înflorească neconștient la fiecare colțor de stradă, storcând banii din buzunarele și așa destul de strămtorate ale locatarilor. Nu fac excepție nici cele câteva doamne în capot sau în halat de casă, dezvelindu-și dezinvolat părți ale trupului, în timp ce stau de vorbă pe trotuar, nici băieții de la vulcanizare cu fețele lor încrâncenate și priviri ascuțite. Doamnele în capot au ieșit să-și plimbe nepoții sau căteii, băieții de la vulcanizare fumează cu mâinile lor negre de murdărie, ștergându-le din când în când de salopete. Apoi mai vedem o turlă de biserică, câțiva plopi închiși pentru totdeauna între ziduri și care, prăfuiți, așteaptă ploaia.

Aici, chiar în dreptul stației (în spatele căreia se află o mică zonă verde și câteva tarabe de lemn), își mai fac apariția trei personaje, la fel de regulat ca și biciclistul. Un fost grad militar, pipernicit și cu pielea maro-întunecat de parcă ar ieși prin ea tutun. O doamnă care pare a fi mai bogată - ea poartă lăntic de aur la gât și are, lucru neobișnuit pentru locuitorii acestui cartier, umbrelă de soare. Cealaltă este o doamnă mai modestă în ce privește îmbrăcămintea. Ea are pielea zbârcită și din când în când, fără un motiv precis, un rictus amar îi înflorește pe buze. Când cel de-al doilea tramvai va trece - și tocmai trece - vom fi siguri deja că cei trei nu stau în stație pentru a merge undeva. În general niciunul dintre ei nu merge nicăieri. Piața și magazinele de care au nevoie sunt foarte aproape, parcul este între blocuri, dar îndeajuns de mare pentru a le pieri pofta de alte aventuri. Farmaciile sunt și ele aici, iar

pentru domnul militar cărciumi destule.

Dar acum biciclistul va fi ajuns deja în dreptul lor și noi ne vom opri puțin atenția asupra lui. În primul rând, bicicleta - un Pegasus vechi, pe alocuri cojit de culoare, cu o roată, cea din față, puțin îndoită. În ceea ce privește roata din spate, de o parte și de alta a ei atârnă două săculețe de pânză carmin din care ies câteva cozi de cratiță. Sunt cumpărate din târg, poate chiar șterpelite, nu se știe prea bine, dar sunt făcute în Italia. Călărețul acestei făpturi mitice este un om între două vârste, cam grășut și cu pielea albă sau aproape roz, o piele care pare atât de subțire încât lasă să se întrevadă masa valurită și moale a grăsimii de sub ea. Poartă pantaloni scurți, dintr-un material de bumbac de culoare gri deschis, umeziți pe alocuri de transpirație, are o burtă mult prea mare care-i iese pe sub tricou, iar fața-i rotundă de melc este tăiată pe din două de o mustață aurie și deasă. E ceva blând în zămbetul lui sau poate doar puțin cam tâmp. Și are ochi albaștri.

- Ce bine să ne vedem și astăzi, zise acesta politicos, punând piciorul stâng pe asfaltul din dreptul stației în timp ce rămâne cocoțat în șa, cu mărul încă jucându-i în spatele umerilor.

- Salut, mă, răspunse scurt militarul, îndesându-și la loc capul în piept, preocupat de structura asfaltului de la picioare.

- Bă, iar veniși bă cu texte, zise un lăcătuș în timp ce scoase un cap chelios și rumen pe ferestrauca lui mică de gheretă.

Dar spre deosebire de omul din ghereta cu chei de vânzare, biciclistul are un glas plăcut și molcom. Nu se lasă ușor intimidat.

- În primul și-n primul rând vă zic: bună ziua!

Militarul mormăi ceva în barbă și-și aprinse o țigară, după ce se scotoci prin toate buzunarele, căci uitase unde pusese pachetul. Apoi scotocise din nou că nu mai găsea bricheta. Astfel încât nu întoarse și cel de-al doilea salut. Doar cele două femei îngânară ceva în sensul ăsta.

- Oameni buni, ascultați-mă, se grăbi biciclistul să intre în subiect. Vin vremuri grele. Și în vremuri grele omul trebuie să curețe trupul și gândul.

Un nor subțire și pufoș trecu pe sub rama de sus a tabloului și, însoțit de o adiere ușoară de vânt, făcu pielea celor de jos să tremure puțin a plăcere, întrerupând pentru scurt timp discursul biciclistului. Câțiva dintre curioșii care se opriră să vadă arătarea de pe bicicletă (avea un aspect destul de bizar, trebuie să recunoaștem) plecară mai departe.

- Astăzi vă voi vorbi despre mâncărurile otrăvite pe care le mâncăm în fiecare zi, continuă biciclistul după ce-și luă ochii de pe nor.

- Bă, iar ai venit bă cu texte, scoase din nou capul pe geam lăcătușul.

El este un om necioplit și, cum îi place să creadă, apolitic. Acum se retrage înapoi și pornește un aparat de pilot care răsună destul de strident.

Dintr-o plasă roșie de plastic cu câteva dăre albe pe verticală, biciclistul scoase cu calm exersat o revistă groasă pe copertile căreia se puteau vedea destul de clar formele și culorile unor mâncăruri

delicioase. Își dresе glasul ca să nu fie acoperit de scârțâitul acela ce se răspânda enervant din ghereta lăcătușului și care amplifică zgomotul și așa destul de mare al orașului.

- Și va voi da o rețetă de gătit la tigaie.

Atât de hotărâtă și în fond comică fusesе această propoziție încât militarul pufni pe nas a dispreț sau plictis, nu se știe. Dar de ridicat nu se ridică totuși de pe bara de fier pe care stătea și care înconjură o bucățică de spațiu verde care se afla în dreptul stației. Rămase acolo, așteptând continuarea, deși nu stătea deloc într-o poziție confortabilă, ceea ce făcea să accentueze expresia de iritare a corpului său care intra oricum zilnic într-o stare de febrilație la orele amiezii. Îi făcu semn însă biciclistului să zică mai departe („și mai concis, ce dracului!”), iar cele două doamne se apropiară și ele de interlocutorul lor.

- Oamenilor, nu vă mai otrăviți copiii! Ascultați aicea!, continuă biciclistul să strige văzând că și astăzi, ca și în zilele trecute, nu se adunaseră prea mulți curioși în jurul lui, iar militarul era la fel de bătăran ca și în zilele trecute. Doar sus acolo, al doilea nor, ceva mai consistent de data aceasta, se postă deasupra și începu să se îngrașe vizibil. Și cu el veniră păsările. Când vin păsările și se-nvârt chiar sub nor e semn rău, spun unii, mai ales când norul e destul de izolat. Dar, gălăgioase și nepăsătoare, ele nu au de fapt treabă cu noi. Și nici cu gheretele din stomacul biciclistului care încă stau cuminiți în culcușul lor, permițându-i acestuia să scoată una din țigăile îndesate în săculeți, să o sucească pe o parte și pe alta, făcând-o să strălucească în soare, ca apoi să continue să explice câteva lucruri despre mâncarea curată, amestecându-le diletant cu fragmente de rețete de pregătit la tigaie, în ulei. Aflase, nu se știe prin ce căi misterioase, că orice obiect trebuie însoțit de o poveste.

- În ulei? pufăi doamna aceea îmbrăcată mai modest, după ce se asigură că a auzit bine. În ulei prăjiți? Păi ce, asta zici mata că e mâncare sănătoasă? Auzi la el, ce impostor!

Dădu să plece indignată, făcu chiar doi-trei pași în direcția opusă biciclistului, dar se oprî imediat ca străfulgerată:

- Și apoi ardeul iute nici nu e bun, domnule, provoacă cancer la colon.

- Provoacă pe dracu! o întrerupse militarul, ba e chiar foarte bun, ajută circulația! Ia zi, omule, mai departe, lasă femeile astea că nu știu nimic!

Câteva broboane de transpirație se scurseră pe fruntea biciclistului, chipul său luă deja o expresie de om sincer ofensat, iar fața lui rotundă se turti parcă și mai mult. Doar pielea părea să-i fie tot atât de albă (sau roz) ca la început.

Cei care cred că păsările negre sunt vestitoare de rău au ocazia să le observe cum devin din ce în ce mai agitate pe măsură ce norul continuă să se umfle. Apoi, de parcă în aer ar exista o invizibilă pradă, încep să se certe. Jos, sub nor, puțin mai departe niște oameni sporovăiesc, curând mai trece un tramvai și zgârie timpanele mult prea sensibile ale unui student cu ten măsliniu care tocmai își aprinse o țigară, uitând parcă unde trebuie

să meargă. Apoi un taximetrist opri în apropiere, scoase din portiera mașinii o bătă de baseball și se grăbi de-a lungul trotuarului, dispărând după colț. Avariile galbene dădură un pic de culoare acestui colț de cartier posomorât.

Biciclistul încercă totuși să continue rețeta, dar zgomotul orașului se încăpățâna să îi mănânce cuvintele. Când totuși reuși să însăleze o frază cât de cât coerentă, fu iar întrerupt, de data aceasta de doamna cu umbrelă de soare, care începuse să strige ceva ce biciclistul nu prea înțelese la început. O chelie curioasă se ivi la fereastra gheretei, bulbucând ochii.

- Nu știe bă ăla să gătească!

Avea urechi mari cheliosul: ceea ce strigase doamna cu umbrelă era de fapt numele unui bucătar celebru la emisiunile căruia dânsa se uita mereu, nume cu care aceasta, ofensată, arunca acum spre biciclist ca și cum ar fi fost pur și simplu o armă, probabil cu atât mai ascuțită cu cât numele era pronunțat incorect. Apoi, când lăcătușul își rosti interjecția, îl reteză și pe el cu privirea, atât de puternic încât acesta se ascunsese din nou în spatele mașinărilor sale și dădu drumul la pila electrică. Acum doamnei îi tremurau mâinile și un vâl de înfrîntare ca o palmă mare și neagră i se așeză pe chip după scurta sa explozie de indignare.

Biciclistul, cu ochi goi, resemnați, nu observă schimbarea de pe chipul doamnei, ci înțelese ce era de înțeles, anume că e timpul să plece. Își îndreptă bicicleta sub el, privi norul de sus care continua să se-ngerăse, se ridică în șa și plecă mai departe fără să spună un cuvânt.

Din nou, păsările în cer aveau ceva de împărțit. În general ele sunt cam certărețe. Sau poate pur și simplu trebuie să fie aici, în partea de sus a poveștii.

Cum tocmai a ieșit de sub aura lor întunecată, biciclistul se află acum la câțiva metri departe de stație și se leagănă pe bicicleta lui de parcă ar fi băut dintr-odată o cantitate mare de alcool. Dar nu băuse nimic, nici acum, nici înainte.

Dacă cei trei l-ar fi urmărit mai departe, ar fi putut să vadă că fesele lui transpirate lăseseră pe pantoloni două pete mari de întunerice, care se uneau spre mijloc asemeni aripilor unui fluture. Și apoi un măr roșu rostogolindu-se pe asfalt. Dar se împrăștiaseră repede toți, fără niciun comentariu, ca și cum ar fi trecut pur și simplu dintr-o cameră într-alta, fără să mai știe ce căutaseră acolo, o brichetă, o pastilă, ceva de ronțait, o vorbă.

Primii picuri de ploaie care căzură le umeziră frunțile îngălbenite și îi grăbiră spre casele lor. Din spatele ferestrelor, cei trei priveau acum un cer întunecat, sfâșiat ades de sunetul unui gigantic feromar electric. Apoi alte sunete și alți oameni au trecut ca niște linii subțiri pe ecranul televizorului, înfiorând puțin frunzele plopilor. Doar mașina taximetristului a rămas în același loc, cu luminile pe avari, din ce în ce mai strălucitoare.

Adrian OPROIU

Crepusul

*Crepusul - cea mai săracă pâine,
M-a-nvăluit deodată ca o apă,
Unind această clipă cu un mâine
Ce din durerea noastră se adapă.*

*Crepusul - final însângerat,
Mă doare ca un veșnic început,
Și-acum durerea, brusc, când s-a curmat,
Nici nu-mi mai amintesc cât m-a durut.*

*Crepusul mă strânge ca un zid,
Îmi frânge trupul, slabă-alcătuire,
Și carnea mea miroase a molid,
Iar suflul devine mânăstire.*

Florin NICOLESCU

Decăderea urbei
de acum un veac

(urmare din pagina 7)

și strada mare zac în praf, gunoaie și balegi uscate. Așa cum e la ceasul acesta de după amiază, pustiu și murdar, ai crede că orașul a fost părăsit o dată cu lăcustele cenușii.”

Despre această perioadă s-au scris și se vor mai scrie studii sau

articole interesante, plecând de la dosare din arhive. Pentru ce a însemnat ocupația trupelor Puterilor Centrale de acum un veac nimic nu rămâne mai dramatic și mai umilitor pentru memoria locului decât incendierea documentelor din arhiva Primăriei, pe malul Argeșului! Chiar dacă rândurile citate sunt rodul unei opere de ficțiune, ele stau mărturie

pentru starea urbei dintr-un moment de cotitură al istoriei noastre. Dată fiind originea apropiată de Pitești a scriitoarei, precum și prin faptul că anii adolescenței, în care se petrece acțiunea, și i-a petrecut aici, replicile și figurile personajelor sale merită citite cu atenție și cu prezumția de credibilitate. Dincolo de valoarea sa estetică, romanul *Pe văile*

Argeșului este o piatră de temelie la cunoașterea vieții de altădată grație literaturii și artei. Evocarea pe care o aduce așezării are darul să contribuie, pe lângă zugrăvirea atmosferei beligerante, la întregirea imaginii pe care trebuie să o avem despre Piteștiul de acum un veac.